SININE TUBA

KOOL …….. PUNKTE …..

Ülesanne 1 (5 punkti)

Lugege läbi lisatud tekst ja täitke järgnevad tööülesanded.

Kalevipoeg, Eestimaa hiidlik kangelane, läks, raske lauakoorem õlal, oma teed, kui temale ootamatult Hall, tugev ja pahatahtlik metsavaim vastu tuli ja mõlemad laskusid kibedasse käsikähmu, kus anti tugevaid lööke. Kalevipoeg võitles pikka aega tagajärjetult koletisega, kasutades seejuures oma lauakoormat relvana, aga sõgedal kombel lõi lapiti laudadega, et ta oma vastasele vähe kahju tegi. Korraga kuulis ta oma ligidalt põõsastikust häält, mis temale sosistas: «Oh kohmamatu! Löö ometi terava servaga!» Kohe järgis ta nähtamatu tarka nõu, löögid mõjusid ja varsti oli vaenlane võidetud. Võitja hüüdis siis oma nõuandjale: «Kes sa oled?» Vastus kõlas: «Olen rott.» Kalevipoeg ütles: «Siis tule ja soovi endale minult mingit kingitust oma hea nõu eest.» Ja väike loom vastas: «Ma olen täiesti alasti, pole mul mingit katet, pole mingit kaitset kotkaste, öökullide ega muude metsloomade eest.» Siis kummardus Kalevipoeg maha, haaras peotäie kuuseokkaid ja viskas alasti olendile. Ja ennäe, toreda okaskasukaga kaetud oli tark olend väikese siili kujul esile kerkinud ja tal ei olnud põhjust kauem häbeneda ega karta. http://www.folklore.ee/rl/folkte/myte/kalev/44.html

1. Missuguse rahvajutu alaliigiga on tegemist? Põhjendage.

……

……

2. Lugege läbi järgnevad värsiread Kreutzwaldi eeposest „Kalevipoeg“.

„Õnnelt hüüdis õigel ajal/ Paksemasta põõsastikust/
Peenikene piripilli, / Õrnal helil häälekene:/ Servitie,
servitie,/ Kallis Kalevite poega!“

Kes oli abimees? …….

3. Kirjutage ise üks samale rahvajutu alaliigile vastav tekst varesest.

……...

……...

……...

……...

……...

……...

……...

……...

……...

……...

4. Eesti keeles tähendab sõna „siil“ nii siili kui ka kuue- või kasukasiilu. Sõna „siil“ on homonüüm. Otsige õigekeelsussõnaraamatust, mida tähendab sõna „homonüüm“.

……...

……...

……...

SININE TUBA

KOOL …….. PUNKTE …..

Ülesanne 2 (5 punkti)

Tarbijakaitse roll on hoiatada inimesi levivate pettuste eest ja tõsta seeläbi tarbijate teadlikkust.

1.Mis on bänner? ……

2.Uurige Tarbijakaitseameti bännerit. Mis on selle bänneri sõnum?

Bänneri sõnum:

……
……
……
……
……
……
……
……

3. Lugege läbi järgmised värsiread ja vastake küsimustele.

Kalevipoeg: „Kui aga juhtub kõndidesse,/ jalakanda pistma jõkke,/ Kes sind enne ise kannud:/ Siisap, mõõka, sõbrakene,/ Murra jalad tal mõlemad!“

Kellele tahab Kalevipoeg panna needust peale? Missugune tagajärg on sellel needusel?

……...
……...
……...
……
……

SININE TUBA
KOOL …….. PUNKTE …..
Ülesanne 3 (5 punkti)

Uurige pilti ja lisage vajalik sõna lünka.

Kalevipoeg võidab ……võistluse ja saab kuningaks.

Kalevipoja esimene töö oli ……...

Kalevipoeg võitleb põrgus …… .

Kalevipoeg tõi põrgust Sarviku varandust ja …….

Kui siis Kalevite poega
Veeres kaljuväravasse,
Alla-ilma ukse ette,
Hüüetie ülevalta:
„Raksa …… rusikaga!“

SINININE TUBA

KOOL …….. PUNKTE …..

Ülesanne 4 (5 punkti)

Lugege läbi lisatud informatsioon ja täitke tööülesanded.

	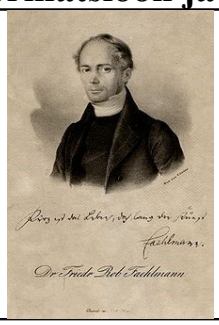	
1. **Täitke lünk.** ……. tõlkis rootsi keelest saksa keelde Kristfrid Gananderi "*Mythologica Fennica*"; täiendas tõlget "*Finnische Mythologie", "Beiträge ...*" XIV, 1822, omaette väljaanne tiitellehe andmeil (1821) **arvatava eesti ainestikuga, mis <u>mõjutas Fr. R. Faehlmanni ja Fr. R. Kreutzwaldi kujutlust eesti muinasusust</u>.** Ta sündis 14. märtsil 1801 ning tema sünniaastapäeval tähistatakse alates 1996. aastast emakeelepäeva.	Fr. R. Faehlmann oli eesti eepose mõtte algataja. Ta on kirjutanud müütilisi muistendeid. Katkend müütilisest muistendist „**<u>Vanemuise laul</u>**“: Inimestel ja loomadel oli oma keel. Eks ole veel tänapäevalgi tarku inimesi, kes loomade keelt oskavad ja loomade jutuajamist kuulata võivad. Keel oli aga argipäeva tarvitusteks, elu vajadusteks. Nüüd kutsuti kõik loomad üldisele koosolekule, kus nad pidid ära õppima pidukeele, nimelt laulu, et rõõmutseda ja jumalaid kiita. …	Fr. R. Kreutzwaldi eepos „Kalevipoeg“ sai eesti rahvusliku kirjanduse nurgakiviks. Ta on paigutanud „Soovituseks“ algusesse värsiread: „Laena mulle kannelt, **<u>Vanemuine</u>**!/ Kaunis lugu mõlgub meeles,/ Muistse põlve pärandusest/ Ihkan laulu ilmutada.“

2.Faehlmanni ja Kreutzwaldi loomingus esineb tegelasena Vanemuine. Kes on Vanemuine? Missuguse rahva eeposes on tegelane Väinamöinen?

…….....

…….....

.....

3. Voltige üks origami liblikast või konnast, kes oli tulnud Vanemuise laulu kuulama.

SININE TUBA
KOOL..... PUNKTE.....
Ülesanne 5 (5 p)

1.Uurige lisatud värsiridu ja kirjutage, mis on Kalevipoja nimi.

Mälestuse märkisida/ Laial mitmes kohas leida./ Paigutie pajatakse/ Sohni nime rahva suussa/ Viimse võsukese kohta;/ Ehk küll suurem Eesti sugu/ Tänapäával tema kohta/ Muud ei oska nimeks mõista,/ Isenimeks ilmutada,/ Kui et igal kuulutusel/ Kalevipoega nimetab.

…….....

2.Kreutzwald on kasutanud eeposes parallelismi. Kirjutage ise kaks värsirida, milles arvestage regivärsilise rahvalaulu ülesehituse põhimõtteid (algriim, parallelism, kaheksa silpi värsireas).

Kui mina hakkan kuulutama,

Laulujuga laskemaie,

Vana lugu veeretama:

Ei mind jõua ohjad hoida,

Ohjad hoida, köied köita,

Pilved pikad ei pidada,

Taevas laia talitseda.

Külad jäävad kuulemaie,

Mõisad mõtteid märkamaie,

……
……

3.Valige teosest „Sada saarelehte, tuhat toomelehte“ vanasõna, mis sobiks Kalevipoja iseloomustamiseks. Põhjendage, miks valisite just selle vanasõna..

Omadus:…….....
Vanasõna:…….....
…….....
Põhjendus (lisage ka näide teose põhjal) :
…….....
…….....
.

4.Kirjutage eelmises punktis kasutatud teose allikaviide.

…….....
.....……

SININE TUBA

ÜLESANNE 1 (5 punkti)

Õpioskused: Oskus keskendunult jälgida teksti ning märgata loetud teksti tunnuseid, mõista tekstide erinevat konteksti, oskus loominguliselt ise koostada teksti, oskus vajadusel otsida õigekeelsussõnaraamatust mõiste tähendust.

Tekstid: muistend Interneti-aadressilt http://www.folklore.ee/rl/folkte/myte/kalev/44.html, Fr. R. Kreutzwaldi eepos „Kalevipoeg“ ja õigekeelsussõnaraamat.

1. Missuguse rahvajutu alaliigiga on tegemist? Põhjendage.
Vastus: muistend, selgitatakse, kuidas siil oma okkad on saanud. Muistendist selgub, et Kalevipoeg andis rotile kuuseokkaid ja nii tekkiski siil.

2. Lugege läbi järgnevad värsiread Fr. R. Kreutzwaldi eeposest.
Vastus: Fr. R. Kreutzwaldi eeposes on Kalevipoja abimeheks siil, kellele Kalevipoeg andis oma kasukahõlmast tüki.

3. Kirjutage ise üks samale rahvajutu alaliigile vastav tekst varesest.
Vastus: õpilased kirjutavad omaloomingulise teksti, milles on muistendi tunnused ja selguks täpselt see, miks vares on just selline oma välimuselt, iseloomult või käitumiselt.

4. Eesti keeles tähendab sõna „siil“ nii siili kui ka kuue- või kasukasiilu. Sõna „siil“ on homonüüm. Otsige õigekeelsussõnaraamatust, mida tähendab sõna „homonüüm“.
Vastus: homonüüm on samakujuline või -kõlaline, kuid eri tähendusega sõna.

HINDAMINE

1. 1 punkt
2. 1 punkt
3. 2 punkti, sh 1 punkt sisuliselt-vormiliselt täpse muistendi eest ja 1 punkt veatu teksti eest
4. 1 punkt

SININE TUBA

ÜLESANNE 2 (5 punkti)

Õpioskused: Oskus süveneda reklaamteksti, oskus märgata ja mõista kaubanduses valitsevaid ohte, oskus otsida õigekeelsussõnaraamatust mõiste tähendust. Oskus tajuda keelekasutusest tulenevaid arusaamatusi, seoste loomise oskus, nähtuse analüüs.

Tekstid: Tarbijakaitseameti bänner Interneti-aadressilt http://www.consumer.ee/kampaania/info/ , Fr. R. Kreutzwaldi eeposest „Kalevipoeg“ ja õigekeelsussõnaraamat.

1.Mis on bänner?
Vastus: bänner on reklaamiriba ehk ribareklaam

2. Uurige Tarbijakaitseameti bännerit. Mis on selle bänneri sõnum?
Vastus: Tarbijakaitseamet hoiatab tarbijaid tootjate ja kauba vahendajate eest. Informatsioon peab hinnasildil olema loetav ja üheselt mõistetav. Ettevõtted peavad arvestama toodete reklaamimisel, et kaubal olev tekst peab olema tarbijale-ostjale arusaadav.

3. Lugege läbi järgmised värsiread ja vastake küsimustele.
Kellele tahab Kalevipoeg panna needust peale? Missugune tagajärg on sellel needusel?
Vastus: Kalevipoeg tahab, et mõõga varastaja ehk sorts saaks karistuse mõõga varastamise eest. Kuid Kalevipoeg vääratab needuse lausumisel ja ütleb, et mõõk raiuks jalad maha sellel, kes on mõõka enne ise kandnud. Kalevipoeg panebki keelevääratuse tõttu needuse mõõgale nii, et selle tagajärjel raiub mõõk hiljem hoopis Kalevipoja jalad.

HINDAMINE

1. 1 punkt
2. 2 punkti
3. 2 punkti

SININE TUBA

ÜLESANNE 3 (5 punkti)

Õpioskused: tähelepanelikkus, illustratsioonide ja „Kalevipoja“ sündmustiku seoste loomise oskus

Illustratsioonid Interneti-aadressilt http://www.google.ee/search?q=Kalevipoeg, tekst: Fr. R. Kreutzwaldi „Kalevipoeg“

Vastused:

1. Kalevipoeg võidab kiviheitmise võistluse ja saab kuningaks.

2. Kalevipoja esimene töö oli kündmine.

3. Kalevipoeg võitleb põrgus Sarvikuga.

4. Kalevipoeg tõi põrgust Sarviku varandust ja põrgupiigad.

5. Kui siis Kalevite poega
   Veeres kaljuväravasse,
   Alla-ilma ukse ette,
   Hüüetie ülevalta:
   „Raksa kaljut rusikaga!“

HINDAMINE

1. 1 punkt
2. 1 punkt
3. 1 punkt
4. 1 punkt
5. 1 punkt

SININE TUBA

ÜLESANNE 4 (5 punkti)

Õpioskused: oskus märgata ja mõista kultuuriloolisi seoseid K. J. Petersoni, Fr. R. Faehlmanni ja Fr. R. Kreutzwaldi loomingus. Oskus juhendite järgi paberist voltida liblikas või konn, kes kuulas Vanemuise laulu.

Pildid Interneti-aadressilt http://www.google.ee/search?q=K.J.Peterson, http://www.google.ee/search?q=Faehlmann, http://www.google.ee/search?q=kreutzwald.
Tekst: „Origami. 12 võrratut paberkujukest"

1.K. J. Peterson tõlkis rootsi keelest saksa keelde Kristfrid Gananderi "*Mythologica Fennica*"; täiendas tõlget "*Finnische Mythologie", "Beiträge ...*" XIV, 1822, omaette väljaanne tiitellehe andmeil (1821) arvatava eesti ainestikuga, mis mõjutas Fr. R. Faehlmanni ja Fr. R. Kreutzwaldi kujutlust eesti muinasusust. Ta sündis 14. märtsil 1801 ning tema sünniaastapäeval tähistatakse alates 1996. aastast emakeelepäeva.

2.Faehlmanni ja Kreutzwaldi loomingus esineb tegelasena Vanemuine. Kes on Vanemuine? Missuguse rahva eeposes on tegelane Väinamöinen?

Vastus: Vanemuine on laulujumal. Soome eeposes „Kalevala“ on tegelane Väinämöinen.

3. Voltige üks origami liblikast või konnast, kes oli tulnud Vanemuise laulu kuulama.

HINDAMINE

1. 1 punkt
2. 2 punkti
3. 2 punkti

SININE TUBA

ÜLESANNE 5 (5 punkti)

Õpioskused: Oskus teksti tähelepanelikult lugeda ja mõista, oskus rakendada ise regivärsilise rahvalaulu põhimõtteid, oskus leida sobiv vanasõna tegelase iseloomustamiseks, oskus kirjutada õigesti allikaviidet.

Tekstid: Fr. R. Kreutzwald „Kalevipoeg"; E. Normann, S. Lätt „Sada saarelehte, tuhat toomelehte"

1.Uurige lisatud värsiridu ja kirjutage, mis on Kalevipoja nimi.

Vastus: Sohni

2.Kreutzwald on kasutanud eeposes parallelismi. Kirjutage ise kaks värsirida, milles arvestage regivärsilise rahvalaulu ülesehituse põhimõtteid. (2 punkti)

Vastus originaalteksti järgi: Kui mina hakkan kuulutama,/ Laulujuga laskemaie,/ Vana lugu veeretama:/ Ei mind jõua ohjad hoida,/ Ohjad hoida, köied köita,/ Pilved pikad ei pidada,/ Taevas laia talitseda./ Külad jäävad kuulemaie,/ Mõisad mõtteid märkamaie,/ Saksad parvil seisemaie,/ Linnad eemalt luurimaie.

3.Valige teosest „Sada saarelehte, tuhat toomelehte" vanasõna, mis sobiks Kalevipoja tegevuse hinnanguks. Põhjendage.
Vastus: Vanasõna ja põhjendus (omaduse ja konkreetse tekstinäite seostamine teose põhjal)

4.Kirjuta teose allikaviide.

Vastus:
Normann, E., Lätt, S. 2010. Sada saarelehte, tuhat toomelehte. Tallinn: Koolibri.

HINDAMINE

1. 1 punkt
2. 2 punkti
3. 1 punkt (0,5 punkti vanasõna, 0,5 punkti omadus ning tekstinäide)
4. 1 punkt